

איור: ערן תנדל

מתי באמת היום הקצר בשנה?

מדי שנה, ב־21 בדצמבר, החזאים מכריזים על היום הקצר בשנה ומועד תחילת החורף. אבל לפי מועדי הדלקת נרות השבת, השנה דווקא 7 בדצמבר היה היום הכי קצר. מה התאריך הנכון? **אריה**

וויון בין היום והלילה ומותחת אותה לקראת ימי ההיפוך (זה שמם הרשמי של היום הקצר ביותר והיום הארוך ביותר). קראת נכון, ביום הקצר ביותר היממה דווקא נמתחת והלילה ארוך במיוחד.

עם כל הכיווצים והמתחות אורך היממה משתנה במהלך השנה, והשעון שלנו צובר את

השגיאות ויוצא לחלוטין מתאום עם השמש. ולכן 12:00 זה בדרך כלל לא אמצע היום. באמצע פני רואר השעון מראה 12:00 כשהשמש רחוקה 14 דקות ממרכז השמים, עד אמצע מאי השמש משיגה את השעון, והיא מגיעה למרום השמים שלוש וחצי דקות לפני שהשעון מורה על חצות היום, בסוף יולי הוא ממחר בשש וחצי דקות, וב־ תחילת נובמבר הוא מאחר ביותר מ־16.5 דקות. וזה רק המצב כרגע. התאריכים והכמויות משתנים לאט

לאט, אך ללא הרף. אפילו מהירות הסיבוב של כדור הארץ סביב עצמו אינה באמת קבועה.

וזה הסיבה שנרמה לנו שב־7 בחודש השמש שוקעת ארבע דקות מוקדם יותר מאשר ב־21; לא כי 7 בדצמבר קצר יותר (הוא ארוך יותר בכמה דקות), אלא כי הש" עון של 7 בדצמבר מקדים את השמש יותר מהשעון של 21 בחודש. וזה לא ישתפר עד שהשמש תלמד לקרוא שעון.

שאלות לבלדד השוחי: askbidad@calclist.co.il

אריה היקר

לך נרמה, בתמימות, שביום הקצר ביותר בשנה – הבא עלינו לטובה – שקיעת החמה (שקובעת את מועד הדלקת הנרות) תהיה המוקד דמת ביותר. ובעולם מושלם, שבו הש" עון תמיד מורה על 12:00 באמצע היום, האינטואיציה שלך היתה עוברת. ביום הקצר ביותר גם הזמן בין 12:00 לסוף היום היה הקצר ביותר, וזו בדיוק ההגדרה של שקיעה מוקדמת.

הצרה היא שהשעון שלנו לא מסוגל לעקוב אחרי השמש. האנשים שחילקו את היממה הניחו שכל היממות בדיוק באותו אורך, והן לא. מעבר לשינוי באורך היום והלילה היממה כולה נמתחת ומתכווצת מיום ליום. לפעמים היא קצת יותר מ־24 שעות, לפי עמים קצת פחות. וזה אומר שהשעון שלנו, שמאמין שכל היממות שוות, כמעט תמיד טועה.

שני גורמים עיקריים משנים את אורך היממה: ראשית, בתחילת השנה האזרחית, כשמסלולו האליפטי של כדור הארץ מקרב אותו לשמש, הוא מקיף אותה במהירות הגבוהה בכמעט 3,600 קמ"ש יותר מרוחק של המסלול. וככל שמהירות ההקפה סביב השמש גדלה, כך היממה נמתחת. שנית, הנטייה של ציר כדור הארץ מכווצת את היממה לקראת תאריכי הש"ע

דן אריאלי

מומחה להחלטות חשובות

איך להיגמל מאייפון?

פרופסור יקר, אני מבזבז כמעט שעתיים בכל יום במשחקים באייפון. כבר הגעתי למצב שבו אני מבין שהם גורמים לי לאבד ריכוז בעבודה וגוזלים מהזמן שאני יכול להקדיש למשפחה, אבל אני לא מצליח להפסיק. איך אוכל להיפטר מההרגל הזה? **ארי**

ארי היקר,

יותר מדי משחקים באייפון הם הרגל רע, ודרך אחת להילחם בהרגלים רעים היא להציב לעצמך חוקים. כשפוצחים בדיאטה, לדוגמה, אפשר לקבוע כלל כגון "אני לא אשתה מש"קאות קלים", אבל כדי שהכלל יהיה יעיל, עליו להיות ברור ומוגדר היטב.

מה זאת אומרת "מוגדר היטב"? לדוגמה, חוק כמו "אני אשתה רק כוס יין אחת ביום" מוגדר לא טוב. הוא לא מבהיר באיזה גודל כוס מדובר או אם אפשר לשתות היום קצת יותר ומחר קצת פחות כדי לקזז. אם חוק אינו ברור וחד־משמעי, קרוב לוודאי שנפר אותו ונשלה את עצמנו שאנחנו דווקא מצייתים לו.

במקרה שלך אתה יכול להחליט שמעתה לא תפעיל שום אפליקציית אייפון בין שש בערב לתשע בערב. כדי ליישם את החוק הזה רצוי שתידע את הקרובים לך. אם תרצה להתקדם, תוכל לאסור על עצמך לשחק בימי חול או בש"עות העבודה. ואם תעמוד בוה זמן מה, ההרגלים שלך ישתנו לטובה.

איך להיגמל מאקסית?

פרופסור יקר, מהי לדעתך הגישה הפסיכולוגית המוצלחת ביותר להתגבר על פרידה מבת זוג? האם לנתק מיד כל קשר איתה או אולי להמשיך להיפגש לפעמים לקפה?

גייסון היקר,

נתק כל קשר. היתקלות חוזרת ונשנית בחברה לשעבר בעודך תוהה אם הפרידה היתה החלטה נכונה רק תאריך את הכאב ולא תוסיף ערך ממש לחיים שלך. אפרופו כוחם של הרגלים.

פרופ' אריאלי הוא חוקר כלכלה התנהגותית ומחבר רבייהמכר "לא רציונלי אבל לא נורא" והאמת על באמת". שאלות לדן אריאלי: askdan@calclist.co.il

האם הגיעה עת ביטול המשרד?

ומה הצלחת וורדפרס מלמדת על תרבות ארגונית

עולם ההייטק הוא זירת ניסויים. לא רק בטכנולוגיה, אלא גם בהגדרת המושג "מקום עבודה".

בפברואר הפתיעה מנכ"לית יאהו מריסה מאייר את עובדי החברה כשהכריזה על סיום "חגיגת" העבודה מהבית, והפליאה רבים בעולם כשחשפה שעובדים כה רבים בענקית האינטרנט כלל לא נהגו להתייצב במשרד ושצוותים שלמים בחברות הייטק מובילות מורכבים מאנשים שכלל לא נפגשו.

האפשרות הטכנית לעבוד על משימה אחת ממקומות שונים ובזמנים שונים עדיין חדשה יחסית ומקובלת בעיקר בחברות הייטק. הדיון בכדאיות שלה סוער, בעיקר מאז הצעד של מאיירס. כעת יוצא ספר חדש שסוקר את הרעיונות של עבודה וניהול בסגנון החדש הזה. שמו "The Year Without Pants: WordPress.com and the Future of Work" (ובתרגום חופשי – שנה בתחתור נים: וורדפרס ועתיד העבודה). חיבר אותו סקוט ברקון, מחבר רבי-מכר על חדשנות ובלוגר מוערך שעבד בעבר במיקרוסופט וגויס לנהל צוות בחברת אוטומטיק, יוצרת

לחברה שיוצרת את וורדפרס יש 215 עובדים, אבל אין משרד. אין שעות עבודה או ימי חופשה. אין אימייל. עד להגעת ברקון גם לא היו מנהלים

וורדפרס. וורדפרס היא מהאחריות למה פכת הבלוגים בעולם. כ-50 מיליון אתרים נעזרים בה, והודות לה כל אדם יכול להקים לעצמו בלוג פרטי, כלי תקשורת קטן. ועוד דבר שמייוחד בחברת אוטומטיק – 215 עובדיה לא באים למשרד.

למעשה, אין לאוטומטיק משרד. אין שעות עבודה או ימי חופשה. אין אימייל. עד להגעת ברקון גם לא היו מנהלים. כולם יזמו, יצרו ושינו על דעת עצמם, וכולם היו שווים בפני המנכ"ל המייסד מאט מאלנווג.

ברקון הגיע לחברה כחלק מתהליך התרחבותה, תהליך ששילב בחברה היררכיות ושלביו דיווח, למגינת לבם של עובדיה. מעבודתו שם הוא הסיק שסטארט-אפים לא בהכרח "מתבגרים" והופכים לחברות רגילות, אלא יכולים לצמוח בתוך תרבות עבודה שונה ולהישאר חריגים מהמקובל בארגונים. דרך החוויות שעבר הוא מתווכח עם מאיירס ועם שאר אלה שמבקרים את שבירת הכליים. הוא מאמין ומראה שיש עתיד לארגונים מפורזים, מבוזרים ואחרים.

מי שמתעניין, כמוני, בתהליכי עבודה וקבלת החלטות בקבוצות חייב לעצמו את הספר הזה. כמו קלאסיקות קודמות שעסקו בניהול הייטק – "The Soul of a New Machine", שסיפר על התרבות הארגונית בעת התחרות בין חלוצות המחשוב האישי בראשית שנות השמונים, ו"Dreaming in Code", שסיפר על אתגרי חברות האינטרנט ב-2008 – גם הספר הזה תופס את מהות

העבודה המודרנית ואת הדרכים שבהן היא נבדלת ממה שהיה קודם.

מודגשים בו החשיבות הגבוהה של עבודת הצוות והקושי הגדול מאי פעם לנהל צוות מתואם, אתגר שהופך לדרישה העיקרית מהמנהל. מתוארות בו ההתנסויות בשיטות חדשות של סיעור מוחות, בעיצובי חללים משרדיים ובאופנות חדשות, פשוט כי הן שם, וגם המהירות שבה שטיקים חדשים מתפזרים וגם והעובדה שחברות שלמות וחידושים משני עולם תלויים, לעתים קרובות כל כך, באיכותם ותכונותיהם של עובדים יחידים.

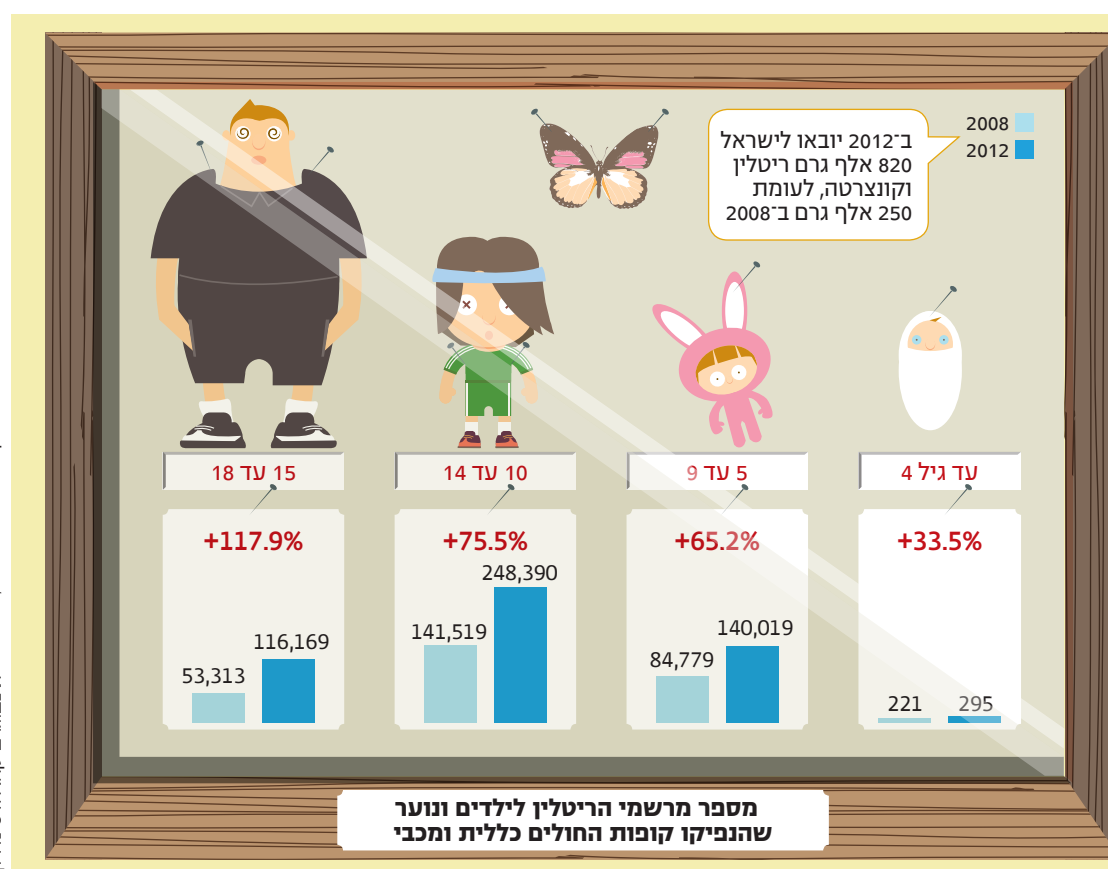
אם יש "מדף ספרים" קנוני של הניהול בעידן הדיגיטלי, אחד הספרים המרכזיים בו הוא "הקתדרלה והבזאר" של אריק ריימונד מ-1999. ריימונד כינה את גישת הניהול המסורתית והריכוזית בשם "קתדרלה" ואת הסביבה הניסיונית והכאוטית בשם "בזאר". הוא טען שלעיתים הבזאר עדיף על הקתדרלה.

ברקון טוען שוורדפרס היא מקרה מבחן שמוכיח זאת: עובדים שהעבודה פולשת לחייהם אבל לעולם אינה נראית כעבודה, שמקבלים עצמאות ואמון, שמניעים את עצמם ולא זקוקים לעידוד וחיוק מגבוה ושלא יודעים שגרה מה היא – אלה העובדים שיוצרים את וורדפרס, ויש עוד ועוד מהם בעולם. לדי-עתו, צריכים להיות אפילו יותר.

פרופ' רפאלי הוא ראש המרכז לחקר האינטרנט באוניברסיטת חיפה
sheizaf.rafaeli.net

תורת המספרים

הסטטיסטיקה של החיים

דור הריטלין מתרחב?

40 אלף ילדים ובני נוער בישראל מקבלים טיפול תרופתי בהפרעות קשב וריכוז, תופעה נפוצה שמוגדרת כהפרעה התפתחותית. קצב גידול המטופלים הולך ועולה – בחמש השנים האחרונות גדל מספר המרשמים בכ-33.2%. מה שלא ברור הוא אם מאחורי המספרים עומדת סיבה בריאותית או סיבה חברתית.

גל חן

נתונים: מרכז המחקר והמידע של הביטוח, 2013
אינפורמטיקון: הדס מירון